

Hallintovaliokunta

**Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kolmansien maiden kansalaisia ulkorajoilla koskevan seulonnan käyttöön-
otosta (seulonta-asetus)**

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kolmansien maiden kansalaisia ulkorajoilla koskevan seulonnan käyttöön-
otosta (seulonta-asetus) (U 60/2020 vp): Hallintovaliokuntaan on saapunut jatkokirjelmä UJ 6/
2021 vp — U 60/2020 vp mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- komentaja, rajaturvallisuusasiantuntija Jani Järäinen, sisäministeriö

Viitetiedot

Hallintovaliokunta on aiemmin antanut asiasta lausunnon HaVL 9/2021 vp.

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Komission esitys on pysynyt peruselementeiltään toistaiseksi muuttumattomana neuvotteluiden aikana, mutta siihen on kohdistunut teknisiä yksityiskohtia koskevia muutoksia ja tarkennuksia. Puheenjohtajan kompromissiesityksessä neuvoston osittaiseksi yleisnäkemykseksi on pääosin huomioitu Suomen esille tuomat havainnot ja esitykset. Neuvottelujen ollessa vielä käynnissä siihen saattaa tulla ennakoimattomiakin muutoksia, jotka voivat johtua muiden komission ehdotusten samanaikaisista neuvotteluista tai muiden jäsenmaiden vaatimuksista.

Seulonta-asetus liittyy kiinteästi maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan kokonaisuuteen. Asetuksella on selkeä kytkeä uudistuksen muihin asetusehdotuksiin. Ehdotuksen tavoitteena on yhtäältä varmistaa Euroopan yhdenmukainen rajaturvallisuuden tehokas toteuttaminen ulkorajoilla, jot-

Valiokunnan lausunto HaVL 16/2021 vp

ta muuttoliikettä voidaan hallita tehokkaasti, varmistaa sisäisen turvallisuuden korkea taso unionin sisällä ja osaltaan taata henkilöiden häiriötön vapaa laillinen liikkuvuus unionissa. Toisaalta seulonnan tavoitteena on palvella seulonnan jälkeisiä menettelyjä mahdollistaen niiden tehokkaampi ja lyhytkestoisempi toimeenpano.

Suomen ja usean muun jäsenmaan huolet komission antamien ehdotusten keskinäisestä suhteesta ja siihen liittyvistä avoimista kysymyksistä on pyritty huomioimaan neuvotteluissa. Puheenjohtaja on esittämässä ratkaisuksi uuden artiklan lisäämistä. Uusi artikla määritteli asetusviittauksin seulonnan suhteen menettelyasetukseen ja vastaanottodirektiiviin. Artiklassa määriteltäisiin myös jäsenvaltion alueella tapahtuvan seulonnan suhde paluudirektiiviin sekä kansainvälisen suojelun hakemiseen liittyvään sääntelyyn.

Puheenjohtaja on esittämässä neuvoston osittaiseen yleisnäkemykseen uuden artiklan lisäämistä seulonnan kohteena olevan henkilön velvollisuuksista sekä seulontalomakkeeseen kohdan näiden velvoitteiden toteutumisesta. Lomake sisältäisi saadut tiedot seulonnan kohteena olevaa henkilöä avustaneista henkilöistä tai organisaatioista sekä muut tiedot liittyen luvattomaan rajanylitykseen tai ihmisalakuljetukseen. Suomen esitykset lomakkeen kehittämiseksi siten, että seulonnan jälkeisissä menettelyissä on käytössä riittävät tiedot päätöksen tekoa varten, on huomioitu neuvottelujen aikana hyvin.

Seulonnan tulisi lähtökohtaisesti tapahtua ulkorajalla tai sen läheisyydessä. Tiettyjen jäsenvaltioiden vaatimuksesta osittaiseen yleisnäkemykseen ollaan kuitenkin puheenjohtajan toimesta esittämässä suurempaa liikkumavaraa ja että jäsenvaltio voisi pakottavista syistä sijoittaa seulonnan kohteena olevat henkilöt jäsenvaltion alueella muuallekin kuin ulkorajalle tai sen läheisyyteen.

Useat jäsenvaltiot ovat tuoneet esille pakollisen alustavan terveystarkastuksen seulontamenettelyä kohtuuttomasti hankaloittavan vaikutuksen ja että alustava terveystarkastus ei olisi suhteellisuusperiaatteen mukaan perusteltavissa kaikissa tilanteissa. Osittainen yleisnäkemyks on kehitymässä suuntaan, jossa alustava terveystarkastus ei olisi välttämättä pakollinen kaikissa tilanteissa, vaan seulontaviranomainen voisi tietyin reunaehdoin käyttää harkintaansa terveystarkastuksen tekemisen suhteen. Seulonnan kohteella tulisi kuitenkin aina olla mahdollisuus halutessaan päästä terveydenhuollon piiriin. Suomi pitää tärkeänä, että seulonnan sisältämän alustavan terveystarkastuksen osalta on pidetty kiinni siitä, että sen voisi tehdä vain terveydenhuollon ammattihenkilö.

Alustava haavoittuvuusarviointi on merkitykseltään keskeinen toimenpide, jotta alaikäisten ja haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden, kuten esimerkiksi ihmiskaupan uhrien tunnistaminen turvataan tosiasiallisesti ja että lapsen edun ja oikeuksien toteutumisesta voidaan huolehtia täysimääräisesti. Suomen esitykset alustavan haavoittuvuusarvioinnin toteuttamisesta vain tehtävään koulutetun henkilöstön toimesta ja tarvittaessa terveydenhuoltohenkilöstön avustamana on otettu vastaan hyvin.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvoston kanta on esitetty eduskunnalle 12.11.2020 osoitetussa kirjelmässä U 60/2020 vp.

Valiokunnan lausunto HaVL 16/2021 vp

Suomelle on ollut tärkeää, että seulonnamenettelystä muodostuu tehokas ja seulongtaan liittyvät toimet tehdään viivytyksettä ja huolellisesti sekä perus- ja ihmisoikeuksia kunnioittaen. Onkin myönteistä, että esityksessä osittaiseksi yleisnäkemykseksi seulonnan kestoa ei olla pidentämässä komission esittämästä. Seulonnan tehokkuuteen liittyy oleellisesti myös se, että seulongnan kohteena olevat henkilöt ovat jatkuvasti viranomaisen tavoitettavissa. Esitykseen osittaiseksi yleisnäkemykseksi on sisällytetty yksiselitteinen jäsenvaltioiden järjestämisvelvollisuus kolmannen maan kansalaisen seulongtaan saapuvilla olon varmistamiseksi. Lisäksi on tärkeää, että esityksen perus- ja ihmisoikeustakeista on pidetty kiinni ja tähän liittyvä perus- ja ihmisoikeuksien valvontamekanismi on säilytetty ehdotuksessa yhdessä alustavan haavoittuvuusarvioinnin kanssa.

Suomi on pitänyt välttämättömänä, että alaikäisten ja haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden, kuten esimerkiksi ihmiskaupan uhrien tunnistaminen turvataan tosiasiallisesti ja että lapsen edun ja oikeuksien toteutumisesta huolehditaan täysimääräisesti. Onkin tärkeää, että seulongtaan liittyvä haavoittuvuusarviointi on säilytetty kiinteänä osana menettelyä, ja että haavoittuvuussien ilmenemismuotojen laajuus on huomioitu lisäämällä asetuksen määritelmiin haavoittuvassa asemassa olevan määritelmä.

Suomi on pitänyt tärkeänä, ettei seulonnamenettelyllä haitata tavanomaisten meripelastustapausten käsittelyä tai heikennetä mahdollisuutta palauttaa viipymättä luvattomasti rajan ylittänyt henkilö takaisin kolmanteen maahan, mikäli tapaukseen ei liity suojelun tarvetta tai muita erityisiä syitä. On myönteistä, että asetuksessa on selkeytetty sitä, etteivät tavanomaisten meripelastuksen piiriin kuuluvat tapaukset lukeutuisi seulonnan piiriin, ja että seulongtaviranomaisella on tässä suhteessa liikkumavaraa arvioida seulonnan välttämättömyys meripelastustehtävän yhteydessä.

Suomi on pitänyt välttämättömänä, että myös asetusehdotuksen jatkokäsittelyssä huolehditaan tarkoin perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisesta. Henkilötietojen suojan kannalta on olennaista, että arkaluonteisten henkilötietojen käsittely rajoitetaan ainoastaan käsittelytarkoituksen kannalta välttämättömään. Tämä periaate korostuu seulonnan aikaisessa tietojärjestelmäpääsyssä ja seulongtalomakkeen käsittelyssä.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Maahanmuuttopakti

Yli kaksikymmentä vuotta sitten, vuonna 1999 Suomen puheenjohtajuuskaudella, on hyväksytty Euroopan unionin jäsenmaiden kesken Tampereen ohjelma yhtenäisen maahanmuutto-, rajavalvonta- ja turvapaikkapolitiikan toteuttamiseksi. Yhteisen politiikan on tullut perustua jäsenmaiden yhteisvastuuseen, keskinäiseen luottamukseen ja vastuunjakoon. Laiton maahanmuutto on myös todettu ongelmaksi, jota on käsiteltävä kokonaisvaltaisesti kehitettäessä yhteistä eurooppalaista maahanmuutto-, rajavalvonta- ja turvapaikkapolitiikkaa.

Hallintovaliokunta toteaa lausunnossaan HaVL 25/2020 vp, että samat peruskysymykset ja -ongelmat ovat yhä ajankohtaisia, vaikka kahdessakymmenessä vuodessa on tapahtunut myös josain määrin edistystä. Kuluneiden vuosien aikana vuonna 1999 asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi on hyväksytty unionilainsäädäntöä, tosin lähinnä minimidirektiivejä. Jäsenmaissa sovel-

Valiokunnan lausunto HaVL 16/2021 vp

lettavat normit ja käytännöt poikkeavat kuitenkin toisistaan. Lisäksi voimassa olevaa unionilainsäädäntöä jäsenvaltiot ovat noudattaneet vaihtelevasti. Hallintovaliokunta on myös aiemmin useamman kerran todennut, että Euroopassa ei ole vielä aitoa yhtenäistä ja toimivaa maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikkaa. Valiokunta tähdentää, että eurooppalaisen turvapaikkapolitiikan peruslähtökohtiin kuuluu, että kansainvälistä suojelua annetaan niille, jotka täyttävät suojelun saamisen edellytykset. Ne, jotka eivät aidosti ole suojelun tarpeessa, tulee palauttaa tehokkaasti kansainvälisiä velvoitteita noudattaen. Edellisen komission antamat ehdotukset yhtenäisen eurooppalaisen turvapaikkajärjestelmän luomiseksi eivät ole tulleet hyväksytyiksi (CEAS-paketti).

Komissio onkin käynnistänyt uuden uudistuskokonaisuuden ja siihen liittyen antanut 23.9.2020 kokonaisvaltaisen tiedonannon maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan uudistamisesta (New Pact on Migration and Asylum). Tiedonannon yhteydessä on annettu lisäksi viisi lainsäädäntöehdotusta, joista kolme on uusia (asetus seulonasta ulkorajoilla U 60/2020 vp — HaVL 9/2021 vp, asetus kriisi- ja force majeure -tilanteisiin U 61/2020 vp — HaVL 10/2021 vp sekä muuttoliikkeen hallinnan asetus U 62/2020 vp — HaVL 6/2021 vp). Uusista ehdotuksista on annettu eduskunnalle U-kirjelmät. Kaksi muuta ehdotusta on muutettuja aiempia CEAS-paketin vuoden 2016 ehdotuksia, joista on eduskunnalle annettu U-jatkokirjelmät. Muutetusta Eurodac-asetuksesta U 30/2016 vp valiokunta on antanut lausuntonsa HaVL 27/2020 vp ja muutetusta menettelyasetuksesta U 34/2016 vp lausuntonsa HaVL 5/2021 vp. Lisäksi kuusi edellisen komission aikana annettua ehdotusta on jätetty sellaisinaan jatkoneuvottelujen pohjaksi. Niistä ei ole annettu ainkaan vielä eduskunnalle U-jatkokirjelmiä.

Komission tiedonannosta eduskunnalle on annettu valtioneuvoston selvitys EU:n maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan uudistus (E 125/2020 vp — HaVL 25/2020 vp). Lausunnossaan HaVL 25/2020 vp, johon valiokunta viittaa myös esillä olevan seulonta-asetuksen osalta, valiokunta on arvioinut kokonaisvaltaisesti komission uudistusehdotuksia ja käsitellyt myös paktiin liittyviä asetusehdotuksia.

Tässä yhteydessä valiokunnan käsiteltävänä on seulontaa koskeva U-jatkokirjelmä U 60/2020 vp — UJ 6/2021 vp. Seulonta-asetuksen neuvostokäsittelyn aikana komissio on 2 päivänä maaliskuuta 2021 antanut täydentävän asetusehdotuksen seulonnan edellyttämästä pääsystä tietojärjestelmiin (KOM(2021) 96 lopullinen). Komission ehdotuksesta on eduskunnalle annettu erillinen kirjelmä U 21/2021 vp, josta valiokunta antaa erikseen lausuntonsa.

Seulonta-asetuksen käsittelyvaihe

Asetusehdotusta on valiokunnan saaman tiedon mukaan tähän mennessä käsitelty neuvostossa työryhmätasolla kuusi kertaa. Puheenjohtajamaa on tehnyt neuvottelujen aikana kaksi kompromissiesitystä. Neuvottelut ovat edenneet ilman merkittäviä jäsenmaiden välisiä sisällöllisiä erimielisyyksiä vaiheeseen, jossa puheenjohtajamaa on esittänyt seulonta-asetusta koskevan osittaisen yleisnäkemyksen hyväksymistä neuvoston neuvottelumandaatiksi meneillään olevan vuoden touko—kesäkuun aikana. Puheenjohtajamaan esityksen hyväksymiseen liittyy kuitenkin vielä epävarmuustekijöitä.

Valiokunnan lausunto HaVL 16/2021 vp

Seulonnan sisällöstä

Seulontamenettelyn tavoitteena on hallita nykyistä paremmin kaikkea eri perustein tapahtuvaa laitonta maahantuloa. Seulonnan avulla on tarkoitus saada tunnistettua henkilöt, jotka eivät täytä maahantulon edellytyksiä tai joiden maahantuloedellytysten täyttymisestä ei ole varmuutta, sekä rekisteröidä heidän biometriset tunnisteensa. Seulonnessa pyritään selvittämään henkilön maahantuloon liittyvät tiedot ja dokumentoimaan ne myöhempää käyttöä varten. Valiokunta viittaa asetusehdotuksen sisällön osalta tarkemmin erityisesti aiempaan asiaa koskevaan lausuntoonsa HaVL 9/2021 vp. Tässä yhteydessä valiokunta tarkastelee niitä seikkoja, jotka ovat valiokunnan mielestä merkityksellisiä tähän mennessä tapahtuneen neuvoston työryhmätyöskentelyn ja saadun muun selvityksen perusteella.

Neuvottelujen edetessä seulonnan sisältö on pysynyt pääosin komission ehdotuksen mukaisena. Siihen on tehty saadun tiedon mukaan teknisiä yksityiskohtia koskevia muutoksia ja tarkennuksia. Myös Suomen puolelta esiin tuodut havainnot ja esitykset on pääosin otettu huomioon. Seulontaan sisältyvät pakolliset elementit ovat siten terveys- ja haavoittuvuusarviointi, henkilöllisyyden selvittäminen, biometristen tunnisteiden rekisteröinti, turvallisuustarkastus ja seulontalomakkeen täyttäminen. Nämä edellyttävät kolmannen maan kansalaista koskevaa tiedon keräämistä sekä tiedon antamista häntä koskevista oikeuksista ja velvollisuuksista hänen ymmärtämälleen kielellä niin kirjallisesti kuin suullisesti ja tarvittaessa tulkin välityksellä. Oikeiden ja kattavien tietojen saaminen ja selvittäminen on seulonnan onnistumisen kannalta olennaisen tärkeää, jotta seulonnan perusteella ovat olemassa asianmukaiset edellytykset tehdä ratkaisuja henkilöä koskevista jatkotoimista, kuten ohjaamisesta turvapaikka-, rajamenettely-, palautus- tai rikosprosessiin. On huomattava, että ehdotetun menettelyasetuksen mukaan turvapaikkahakemus käsitellään rajamenettelyssä, jos hakija erehdyttää viranomaisesta esimerkiksi esittämällä väärää tietoa tai väriä asiakirjoja taikka jättämällä kertomatta olennaisen seikan (HaVL 5/2021 vp).

Seulontaa edeltää siihen kuulumaton alustava selvittelyvaihe. Kohdatessaan kolmannen maan kansalaisen viranomaisen tekee alustavia selvittelyjä tämän henkilöllisyydestä ja maassa oleskelun edellytysten täyttymisestä. Alustavien selvittelyjen perusteella tulee arvioitavaksi, kuuluuko kyseinen kolmannen maan kansalainen olosuhteiden valossa seulonnan piiriin. Alustava selvittely kuuluu jo nykyisellään viranomaisten toimintaan kolmannen maan kansalaisen henkilöllisyyden tai maassa oleskelun edellytysten ollessa epäselviä. Alustavaan selvittelyyn kuuluvat myös toimenpiteet henkilön liikkumisen rajoittamiseksi. Turvapaikkamenettelyn viranomaisista on tarkoitus säätää menettelyasetuksessa tai sen puitteissa kansallisissa laissa riippuen menettelyasetusta koskevien neuvottelujen lopputuloksesta.

Valiokunta pitää tärkeänä, että neuvottelujen aikana on tarkennettu seulonta-asetuksen suhdetta muihin asetusehdotuksiin. Jos kolmannen maan kansalainen, joka on ylittänyt unionin ulkorajan laittomasti tai hänet on tuotu meripelastustehtävässä maihin, hakee kansainvälistä suojelua kyseisessä jäsenvaltiossa, turvapaikkamenettely alkaa aina hakemuksen tekemisestä. Turvapaikkahakemus rekisteröidään kuitenkin vasta seulonnan jälkeen menettelyasetukseen sisältyvän määräajan puitteissa. Myös vastaanottodirektiivin soveltaminen voi alkaa vasta seulonnan jälkeen. Kolmannen maan kansalaista ei ole vielä seulontavaiheessa päästetty oikeudellisesti jäsenvaltion alueelle. U-jatkokirjelmästä ilmenee, että tämä juridinen järjestely on välttämätön muun muassa menettelyasetuksen ja vastaanottodirektiivin soveltamisen kannalta.

Valiokunnan lausunto HaVL 16/2021 vp

Tilanteessa, jossa kolmannen maan kansalainen hakee kansainvälistä suojelua rajanylityspaikalla tai kauttakulkualueella, menettelyasetuksen mukaiset määräajat alkavat heti hakemuksen tekemisestä samoin kuin vastaanottodirektiivin soveltaminen.

Puolestaan tilanteessa, jossa kolmannen maan kansalainen kohdataan vapaan liikkuvuuden alueella, ei ole enää perusteltua soveltaa oikeudellista periaatetta, jonka mukaan kolmannen maan kansalainen ei ole vielä saapunut jäsenvaltion alueelle. Tällaisessa tilanteessa tulevat samanaikaisesti sovellettaviksi seulonta-asetuksen kanssa myös paluudirektiivi ja kansainvälisen suojelun hakemista koskeva sääntely. Mikäli seulonnan aikana ilmenee, että kolmannen maan kansalaisen täyttää Schengenin rajasäännösten mukaiset maahantulon edellytykset, seulonta päättyy ja henkilön sallitaan päästä maahan.

Seulonta-asetuksella on yhtymäkohtia myös muihin asetusehdotuksiin seulonnan kohteena olevalle henkilölle annettavien tietojen osalta. Seulonnan kohteena olevalle henkilölle on annettava kaikki tarpeellinen tieto seulontamenettelyn lisäksi myös kansainvälisen suojelun hakemisen ja vapaaehtoisen paluun osalta.

Valiokunta pitää tärkeänä, että neuvotteluissa pidetään kiinni seulonnan luonteesta tietojen keräämisvaiheena, jossa ei tehdä seulonnan kohteena olevaa henkilöä koskevia valituskelpoisia hallintopäätöksiä. Tämä on saadun selvityksen mukaan vaikuttanut neuvotteluissa myös seulontalomakkeen sisältöön. Lomakkeen laatimisessa onkin kiinnitetty huomiota siihen, ettei sen sisältöä missään tilanteessa voida tulkita viranomaispäätökseksi.

Vaikka seulonnassa kerätyillä tiedoilla on merkitystä henkilön jatkomenettelyjen kannalta, valiokunta tähdentää, ettei kuitenkaan vielä seulonnassa tehdä päätöstä jatkomenettelystä. Sen sijaan päätös tehdään menettelyasetuksen nojalla menettelyasetusta soveltavien viranomaisten toimesta (säädettyänsä kansallisessa lainsäädännössä). Mikäli henkilön maahantuloedellytykset eivät täyty, hän ohjautuu paluumenettelyyn (tavanomainen paluumenettely tai rajamenettely) tai turvapaikkamenettelyyn (tavanomainen turvapaikkamenettely tai rajamenettely), jos hän on ilmoittanut hakevansa turvapaikkaa.

Seulonta-asetuksen suhde kansalliseen lainsäädäntöön

Seulonta-asetusehdotuksen keskeisenä periaatteena on luoda jäsenmaissa noudatettava yhdenmukainen menettely kuhunkin eri seulontatilanteeseen. Menettelyn yhdenmukaisuuden takaamiseksi jäsenvaltiot on tarkoitettu velvoittaa toimeenpanemaan seulontaan liittyvät pakolliset elementit: terveys- ja haavoittuvuusarviointi, henkilöllisyyden selvittäminen, biometristen tunnisteiden rekisteröinti, turvallisuustarkastus ja seulontalomakkeen täyttäminen. Jäsenmaat velvoitetaan asetusehdotuksen mukaan huolehtimaan myös siitä, ettei seulonnan kohteena oleva kolmannen maan kansalainen voi vältellä viranomais-toimenpiteitä seulonnan aikana eikä siten voi vapaasti liikkua.

Valiokunta pitää perusteltuna, että seulonnan velvoitteiden toimeenpanemiseksi ehdotetussa seulonta-asetuksessa on päädytty sääntelyyn, joka mahdollistaa jäsenvaltioiden kansallisten erityispiirteiden ottamisen huomioon seulonnan toimeenpanossa. Jäsenvaltioiden tulee kansallisesti säätää siitä, mille viranomaisille annetaan seulontaan liittyviä tehtäviä, miten varmistetaan seu-

Valiokunnan lausunto HaVL 16/2021 vp

lonnan kohteena olevan henkilön läsnäolo ja miten asetuksen velvoittama perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen valvonta tapahtuu. Seulonta tulee myös toimeenpanna viivytyksettä ja se ei saa missään tilanteessa ylittää säädettyjä enimmäisaikoja. Seulontamenettely päättyy joka tapauksessa säädettyjen määräaikojen mukaisesti, vaikka kaikkia seulonnan vaatimia tietoja ei olisi kyetty keräämään. Näiden tietojen kerääminen voi jatkua seulonnan jälkeisissä menettelyissä, joko turvapaikkamenettelyssä tai paluumenettelyssä.

Seulonnan yhteydessä täytettävän seulontalomakkeen sisällöstä säädetään seulonta-asetuksessa, mutta sen käytännön toteutus jätetään kansallisesti ratkaistavaksi esimerkiksi lomakkeen digitalisoinnin suhteen. Lisäksi jäsenvaltioiden on säädettävä erikseen seulontaviranomaisten pääsystä tietojärjestelmiin kunkin viranomaisen seulontaan liittyvän tehtävän edellyttämällä tavalla.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tällä hetkellä jäsenvaltioiden kansalliset ratkaisut koskien yksilön vapauden menettämistä vaihtelevat. Lisäksi vapauden menetykseen liittyvien toimenpiteiden valvontamekanismit, tuomioistuinkontrolli ja perusoikeuksien turvaamistoimet on jäsenvaltioissa järjestetty toisistaan poikkeavasti. Myös kansallisten viranomaisten vastuunjakoihin liittyvät ratkaisut muun muassa rekistereihin pääsyyn liittyen vaihtelevat jäsenvaltiosta toiseen. Hallintovaliokunnan mielestä vapauden menettämistä koskevien menettelyjen ja oikeusturvakeiden samoin kuin tietojärjestelmiin pääsyn tulee ottaen huomioon unionioikeuden etusija kansalliseen lainsäädäntöön nähden olla maahanmuuttopaktin toimeenpanossa mahdollisimman yhdenmukaista jäsenmaissa.

Riippuen siitä, mikä viranomainen vastaa kustakin jatkomenettelystä kansallisen tai EU-lainsäädännön mukaan, seulonnassa kerätyt tiedot välitetään tälle viranomaiselle.

Lopuksi

Valiokunta katsoo käytettävissä olevien tietojen perusteella, ettei ole estettä puheenjohtamaan esittämän osittaisen yleisnäkemyksen hyväksymiselle.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Hallintovaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa edellä esitetyin huomautuksin valtioneuvoston kantaan.

Valiokunnan lausunto HaVL 16/2021 vp

Helsingissä 20.5.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Riikka Purra ps
varapuheenjohtaja Mari-Leena Talvitie kok
jäsen Tiina Elo vihr
jäsen Jussi Halla-aho ps
jäsen Eveliina Heinäluoma sd
jäsen Hanna Holopainen vihr
jäsen Hanna Huttunen kesk
jäsen Aki Lindén sd
jäsen Mauri Peltokangas ps
jäsen Juha Pylväs kesk
jäsen Heidi Viljanen sd
jäsen Ben Zyskowicz kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ossi Lantto